

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben	Videken
hónapokra	postai székkel
Egész évre . . . 12 fr	Egész évre . . . 14 fr
Fél évre . . . 6 fr	Fél évre . . . 7 fr
Negyed évre . . . 3 fr	Negyed évre . . . 3.50
Egy hónapra . . . 1 fr	Egy hónapra . . . 1.25

Egy hónapra 5 kr., vidéken 6 kr.

Hirdetések díja:

Nyolcz hasábos petitcor egyszeri hirdetésnél	6 kr
Minden következőnél	30
Bélyegdíj külön	15
Nyilttér sora	15

Szerkesztőség:

Az arad-újságú egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Hírmegjelöléseket csak ismert kézzel fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az „Arad” Nyomdatársaság, az arad-újságú egyesült vasutak palotájában van, hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bűrpénztérre küldendők.

Baring Brothers.

Arad, november 21.

Midőn ezelőtt egy héttel a pénzügyvilág az a hír lepte meg, hogy a francia bank 75 millió frankot aranyban küldött az angol bankok, sehogyan sem tudták annak értelmét és jelentőségét kimagyarozni, s legfeljebb azt hitték, hogy ezen intézkedés tőn az volt, hogy az angol bankok, melyek a londoni bank az újabb kamatláb-emelését akarja mellőzni. Ma már ismeretesebb azok körülmények, melyek az angol bankon ezen lépésre kényszerítették; olyan válság állott be a londoni piacpon, melynek elhárítására a szokott expediensek elégtelenek lettek volna, s melyek a bank előrelátó gondos intézkedése nélkül végzetésekké válhattak volna.

Az angol pénzügyvilág leghatalmasabb cégje, mely több mint 100 év óta fennáll, mely a Rothschild-családdal egyenrangú volt, mely a specifikus angol, a tengerentúli s a gyarmatokkal való üzleti vállalkozások gőczpontját képezte, s Angolországban és más nagy államokban bankárja volt, a napokban összerökdadt. A „Baring Brothers” cég, a mérés gazdagsága típusa, az üzleti szoliditás példányképe, mely tagjai közt 3 peert, egy alkirályt s más hatalmas társadalmi állásra jutott kiváló férfiakat mutathatott föl, megbukott. A bukás óriási mérvű illusztrálhatják az összegek, melyekről abban szó van: 150 millió ellenében 180 millió aktív áll, s így, dacára, hogy még 30 milliónyi értékkel bír, bukottnak tekinthető.

A katasztrófa, mely az angol bank közbelépése nélkül kiszámíthatatlan következményeket vonhatott volna maga után, a délamerikai államok pénzzavarai folytán állott be. Egy milliárdon felül való kölcsönt közvetítették Baringék, az utolsó 5 év alatt Argentínának, Uruguay s más dél-amerikai államoknak, melyeknek bankárja volt a nagy világház, s midőn kitört ott a forradalom, még éppen a házunk birtokában voltak a kibocsátványok egy része s a nyakán is maradtak, s lekötötték a tőkét, melynek 100—150 millió váltóforgalmat lett volna hivatása közvetíteni. E hó 14—15-én 30 millió forintnyi váltó-kötelezettség volt esedékes, és ez összeget előreláthatólag nem lett volna képes fizetni.

A londoni piac beavatottabb körei ugyan sejtették, hogy a cég elspekulálta magát, és váltóit az utóbbi időben már a rendszeren valamely, idősebb leszámítással eskomptáltálde annak bukására gondolni sem mert senki. Nem is csoda, hogy aztán az angol bank kormányzója elérmült a perspektívától, mely előtte a londoni pénzpiaccon beállando katasztrófát mutatta, midőn a Baring-ház képviselői e hó elején hozzá menvén feltárták előtte fizetésképtelenségek közeli bekövetkeztét. Ekkor történt, hogy az angol bank a francziától 75 millió frank aranyat kért, hogy az előrelátható pénzzükségletet kibocsátványaival fedezesse. Tudvalevő ugyanis, hogy az ugynevezett Peel akta értelmében a banknak a fémalap háromszorosánál több bankjegyet kibocsátania nem szabad, s miután ennek felfüggesztését az előreláthatólag beállando krízis alkalmára kérdi nem csak emelte volna, úgy segített magán, hogy Franciaországból importált arannyal erősítette fémalapját.

De hát oly óriási mérvűnek fenyegetőztött a bukás, hogy a bank maga se fel nem tarthatta, sem következményeit nem orvoshalhatta volna, azért Rothschild és más előkelő bankházak közbejöttével egy syndikátust alakítottak, mely 100 millió forinttal kezességet vállalt a Baring-ház kötelezettségeinek a fedezésére; úgy hogy mire a bukás nyilvánvalóvá lett, akkor már a baj kiegyenlítőse iránt is megtörtént minden intézkedés. A kezességi összeg ma már 150 milliónyi s nem kevesebb, mint a bukott cég összes kezelettségé.

Nagyon természetes, hogy ily áldozatokat a pénzügyvilág matadorjai nem hoznak tisztán keresztényi szeretetből; a Baring-ház s a veleántótt cégnek bukásával a birtokukban levő értékek oly rohamos árcsökkenést szenvednének, melynek súlyos visszahatását az egész piac érezné, s ama syndikátus, mely Baringékért jött állott, bizonyára többet kockáztatott volna a katasztrófa által, mint a mennyi a bukott cég likvidációjának biztosításából esetleg reá eső kvóta.

Mert hát azok az értekek, melyekkel a ház pénzét beérték, valószínűleg a házi problémák értékük. Argentínai uruguayi államkötvények,

melyekért s kamatfizetést beszűntették; délamerikai talajjavítási, vízvezetési, csatornázási vállalatok kibocsátványai, melyek a százalékot jövővelménei, sorsfordító s más iparvállalatok részvényei, melyek idővel igen jól jövedelmező papirok lehetnek a jövőben, de ma nem segítik felszínre a sülyedő világházat. A kezeséget vállaló szyndikátus három év alatt eltézi a likvidációt három évvel előre, hogy a cég megszűnik.

Ime mily problematikus vállalkozásba vitte a megdöglötlan tulpspekulációs szenvedély a gazdag házat, melyben a kincsvágy oly kőrsággá fajult, hogy a 10 milliónyi legitim biztos jövedelem már nem volt elegendő. Bukásának közvetlen következményei el vannak hártva, de az angol pénzpiac a súlyos vereséget ki nem heveri egyhamar, sőt kontinentális vállalkozásokra is bényitőlag fog hatni.

Az eset legnulságú szolgálhat arra néze, hogy nincs az a vagyon, melyet elhőázott és könnyelmű vállalkozók álta kompromittálni és kimeríteni ne lehetne, úgy hogy még oly rendkívűli segélyforrások, melyekkel a cég még bukása idején is rendelkezett, s melyek passzíváj jóval felülmúltak, sem képesek őt a kétségkelt ellen elkövetett súlyos hibáinak következményeitől megmenteni. Már most a Rothschild-ház egyedül áll az európai piacpon, versenytiárs nélkül s ennek bizonyára nem lesz kedvező hatása a vállalkozások és állomölcsőreknőkhöz szállásgeltető pénz össelősőgára néze.

A kormány nyilatkozata az elkeresztelés ügyében. A bécsi „Freundenblatt”, miután az idevonatkozó törvényozikket, Trefort és Csáky rendeleteit, és a nálunk hónapok óta folyó izgatás jellegét röviden ismerteti, így ír: „Az ügy eddigi folyamatából és a tegnapi ülés lefolyásából az az egy tény világlik ki, hogy a mérvadó körök azaz a magyar kormány és a magyar püspöki kar találkoznak abban az óhajtaban, hogy a fatális ügy az egyházi békére néze üdvös megoldásra vezessen. Az egyházipolitikailag legmozgalmasabb időben Magyarország meg volt kímélve a kulturharczától, ami egyformán érdeme az államhatolomnak és a többségnek békülényes szellemi főpapságnak. S most az elkeresztelés ügye bolygatná meg ezt a békés állapotot? A parlamentti ementék ezt bizonyára nem szivesen nézi, mert, hite szerint, nagy zavarba hozhatná a kormányt és a többséget, amiért egyezkedett is az ügytőle telhetőleg elnőgesíteni s örömet csatlakozott némely

egyházi körök azon nézetéhez, hogy Csáky a maga rendeletével túllépte a: maga hatásköröt, míg valójában csak a törvénynek megfelelő anyakönyvvizetést akarja lehetségessé tenni. Csáky gróf is konstatálta tegnapi, hogy 1886 óta ugyanazt, mit ő, februári rendeletével általánosítani akart, már tényleg gyakorolják egész egyházmezőkben, s a dogmával megegyezhetők tartják; konstatálhatta, hogy az egyházi körök dogmái akadályt nem górdítottak előle, hiszen az egész püspöki kar elfogadta a püspöki kar elnöke által kidátta az alapságynak. Ha a püspöki kar Rómába fordult is, ez csak bizonyos pontok tisztázása s nem dogmái akadályok konstatálása végett történt. Csáky ezek szerint három faktort találja magát szemben: az alapsággal, a mérsékelt ellenzékkel és a szélsőballal, mely az alkalmommal a teljes vallászabadságot a polgári házasság behozatálát szerte volna proklamálni. De az egyházi béke fontartásának és a kulturharcz elkerülésének biztosíték a főpapság mérsékletben és a kormány bölcs óntartózkodásában rejlik, mely ragaszkodás az állam jogának teljes megóvásához, szükség esetén azonban nem riad vissza a tárgyban új törvényjavaslat betervezésétől.”

A külügyminiszterlomból. Jólértesült politikai körökből hallja a „B. H.” egy külügyminiszterium második osztályfőnökű Jósika Sámuel bárót, Kolozsmegye volt főispánját hívták meg. Harmadik osztályfőnökké, mint már napok ezelőtt jelentették, Andrássy Gyula gróf országgyűlési képviselőt fogják kinevezni.

III Napoleon chloralhydrattól megmérgezve halt meg.

(Egy szenzációs leleplezés.)

A berlini „Pharmaceutische Zeitung” érdekes epizódok közöl. Hericon imperial legújabb meglelten „Le Prince imperial” című munkája után.

Az 1870-iki hadúzenet előtt nem sokkal III. Napoleón régi hólyagbaja annyira súlyossá vált, hogy a házi orvos Couneau dr. kénytelennek érezte magát egy orvosi tanácskozmány összehívására. A jelenlevő híres specialista Shee dr. hólyagkövet diagnosztizált, és annak mielőbbi eltávolítását javasolta.

Ezen véleményét irásban közölte Couneau drral, ki azonban arról jónak látta se magát a császárt, se a minisztereket nem értesíteni; sőt sokáig azt hitték, hogy a baj felől a császárnét sem értesítette. Csak későbbben, midőn egyszer Napoleón herceget a miatt Couneaut interpellálta, említtette az orvos, hogy erről a császárnét akkor maga is annyira bele élte magát a

lázás politikába, hogy az orvosi véleményre nem nagy súlyt helyezett, s politikai okok végett azt könnyelműen mellőzte. „Le vin sire, il faut le boire” szavakkal könnyen túltette magát férje baján.

A császár tehát megtehető bajjal utazott el a tábora, és néha megújuló fájdalmi által kínztatva, semmi esetre sem volt azon ép és ruganyos lelki erő birtokában, mely az agrari nehé idők igényelték volna, ami szintén közelehatott az akkori hadi viszonyokra és ebből eredő balsikerekre.

Csak 1873-ban — 8 évvel később — midőn a császári restauráció és a Frankonbona visszatérés a közeljövőben mutatkozni látzott, — vetette alá magát a császári az operációnak. Az operáció sikerült is — miután nem volt mátra szükség, mint egyszerű kömorzsolásra, ami nem valami veszedelmes. Azonban a híres specialista Sir Henry Thomson mellölt levő kezelő orvos Sir W. Gull a császár álmattalansága ellen chloralhydratot rendelt, melyet a császár nem igen túrt. Január 12-én este is, a császár az operáció utóbjai által szokottan jobban kimerült — alkodott be tennivali kimerülést, azonban a császárné rábeszélése folytán azt mégis 9 óra tájban bevette.

Erre csakhamar elaludt, és csak másnap 10 órakor ébredt fel, néhány pillanatra, de már ekkor zavart tekintetű által környezetésében általános rémséget gerjesztett és kevése időre meg is halt.

Ezen körülmény akkor nem hatott ki a közönség közé, de a császár egy bizalmasa De Chapelle gróf akaratlanul fultauja volt a császári koporsója felett azon vitának, melyben a mőtő orvos szemérem hánnya a kezelő orvosnak vigyázatlanságát, — mint azt Herison, könyvében egész részletességgel ismétli De Chapelle után.

Rozsnyai Mátyas.

Külföld.

Natalia exkírálány memoranduma. Az emlékirat, melyet Natalia exkírálány a szerb szkupstina elé akar terjesztetni, az exkírálány köréből érkező hírek szerint, nem nagy terjedelmű. Először is a válpörben hozott ítélet törvényességét támadja meg. Aztán felhívja a szkupstintát, állapítsa meg szabatosan azon jogokat, melyek őt illetnek. Natalia exkírálány fia irányába megilletik. Natalia exkírálány, mely itt nemcsak oly jogokat követel, melyek a fennálló törvények szerint minden szerb anyát megilletnek, hanem

lehet is. Az aradi lyceumnak van egy gyönyörű tágas díszterme, mely a múlt évben képképzési helyül szolgált. Ez van hivata arra, hogy itt az aradi és aradmegyei muzeum elhelyeztesse. Az eszme Kuncz Elek főigazgatótól származik; ő e célból össze is vásárolta a művészeti kiállítás szekndereit, s most csak a tisztelt gyűjtőkön fordult meg a dolg. Ha tulajdonjogok fenntartása mellett a lyceumban letélelelik műkincseiket, ha az eddigi izoláltság helyett egy közcérra gyűjtenek, Aradnak is lesz muzeuma, mely hetenkinta szükséghez képest egyszerű vagy többször is nyitva lesz a t. közönségnek: s Arad látogatója mint metropolisból távozik, mert meggyőződik, hogy Arad város szellemileg is kimagaslak a többi magyar városok közül.

Laukó Albert.

Brooke Finchley leánya.

(Regény.)

Az „Aradi Közlöny” számára angolból fordította:

Vásárhelyi Janka.

De csitt! ez nem volt lágy szellő suttogása, mely most éppen, mikor a kastély orája kettőt ütött, oly élesen szelte át a levegőt. Nem, ez a hang éppen elég erős volt arra, hogy az alvók legnagyobb részét felkeltse álmaiból.

Judith is ijedten rezzent föl nyugtalan szenderéből és ült fel ágyában, hogy jobban figyelhesen. De miután csendes volt, habár Judithnak úgy tűnt fel, hogy az éles hang még mindig fülében cseng. — Ugy látszik, mégis csak álmodtam, — szölt végre magában, — pedig oly természetesen tűnt fel. — S azután ismét leküzdött, folyton lelvén a különös hang megújulását.

S a szegény grófnő szintén rémülten kapta fel fejét pánájáról, reszketve és mintegy gonosz sejtelmektől gyötörve, melyeknek nem tudta magyarázatát adni. A cseledek is ijedten futottak össze, félve kérdezvén egymástól, hogy mi történhetett; de miután a hang nem ismétlődött, azon kezdtek töprengeni, hogy vajjon nem volt-e mindez csupán álom.

— En nem hiszem, hogy álom lett volna, mely mindnyájunkat egyszerre fölébresztett, — jegyzte meg régi jó ismerősök Sarah, s hamar néhány óntőnydarabot kapva magára, azon szöla fels tinchley, melyben lady Linmore és Mrs Finchley komornái háltak.

— Mi történhetett? — kiáltá be Sarah reszketve.

— Csak nem rablóknő cselekedett a kastélyba? — kérdék a szép öregeleányok.

— Rablók vagy nem rablók, de én csak nem felelhetek nyugodtan tovább, hogy a rablók a saját ágamban gyilkoljanak meg, — kiáltott vissza Sarah.

S mig ezek javában tanakodtak, az öreg kulcsár, Jonas Lee, a Linmore-ök legnégyes szolgája is arra ébredt, hogy a ház közelében egy erős lövés történt, s hogy valami baj van. Ő sem fekiűt vissza, hanem gyorsan felöltözött és kijött az ablakon. Gyönyörű holdvilágos éj volt, de semmi gyanusát nem láthatott. Azonban mégis tanácsosabbnak tartotta utazni Mr. Finchley felkeltetni. Természetesen Graham is ébren volt már és ő is éppen készült utána nézni, hogy mit jelentesen a lövés ebben az éjjel órában. A kulcsár, Grahamot készen találván, ajánlotta, hogy járják körül a kastélyt.

Lady Helén lelkét álma is kőgyetlenül meg lón zavarta; a fiatal özvegy ijedten ugrott ki ágyából.

— Egy lövés volt! — sikoltá egész alakjában remegve, s rémületében egy karosszéket tartván föl rohánt, s azután észnélkül a csevegőhöz rohant, erősen megrántván a zsinort. Néhány perc mult

AZ „ARADI KÖZLÖNY” TÁRCZÁJA.

— November 22. —

Az aradi muzeum.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Tenyészik, mikor már van muzeumi — kőnyel nek, mikor még királyi táblája is van — csakhogy a muzeumot önmaga, illetőleg a tudós és mecenas főispán Ormos Zeigmond alapította. Aradnak meg volt fényes kiállítása, az iparcsmuokot még Temesvárnak is oda kölcsönzi; ebben tehát Arad van előbbre. De Aradnak tulajdonképpen két kiállítása volt; egyik a nemzet gazdasági haladását, másik — ha ugyan elválasztható — a képművészeti műveltséget mutató kiállítás. A felosztás ugyan erőltetett, de a tény maga igaz, hogy a képművészeti, régészeti kiállítás színterét, vagyis az aradi muzeum is van egy muzeumba való mőlkincse. A kiállításokban sok lehet Potemkin faluból, azért talán kétkelhetünk az oly sikeres, képművészeti kiállítás értéke fölött, és az hogy kis gondolkozással ezt is eligazíthatjuk. Föltehetem a régi poétikákban előforduló hexameter („Mit, ki, miköz, hol”, mért, mikor és mily eszközök által) minden kérdésért, de az igazság kiderítéséhez kevesebb is beérjük.

Heleszini szemlét tartva, alig voltam egy héti aradi tanár, máris is fölfedeztem az avar Gyórt — melyre a vak is rábukkanhat, mert megbóltik benne — de még megérkezésémkor láttam a gövéczi öt halmot. A tilla kincseit a szomszédos Nagy-Szent-Miklósról vitte el

a német Bécsbe. Prissus Rhétor utja a Maros és Duna között vezetett el; Dacia alatt bizonyosan nemcsak Hunyad megye értenőd, hanem a töle nyugatra eső vidék egy része is; meg amellett nem tehetőd föl, hogy a római birodalom e keleti tartományja kizárólag csak Sirmiumon át érintkezett volna a nyugotb Pannoniával; a Maros völgye jobb, kényelmesebb s rövidebb út Pannónia felé, mint a nehezen járható Al-Duna. A magyar korból minden iskolás gyermek emlékszik Othomra, aki valahol Arad és Csanád között lakott, Aha király csanádi, Vak Béla aradi vérszerzésére.

A szomszéd Kis-Perog már a tatárjárás idején város volt, mint Rogerius Carmen miserabilis-jében elmondja. Thomas teutonica villa valahol Nagy-Várasd Arad között feküdt. Jouxas folyót, a mai Jászahelyet IV. Béla király névtelen jegyzője is ismeri. Szóval Arad vidéke a történeti s megtehető a történet előtti időkben is, nagy jelentőségű volt. A legnagyobb magyarok egyikének, Hunyadnak birtokai is részben itt terültek el. Itt ne volnának találhatók emlékek; minden kétséget bízárolag sok itt a műemlék.

De talán hiányzanak a gyűjtők, hiányzik az áldozatkészség . . . nem, egyik sem hiányzik, a kiállítás meggyőzőtt róla. Nem volt az festett kép amit ott láttunk: az valóság volt, de mármaga a berendezés megmutatta, hogy hol a hiba. Nem Dömötör kartársam egyéniséget értem, mert ő zseniális volt abban, hogy azt a hat lmas gyűjteményt oly kis helyen el tudta helyezni, hanem azt, hogy az a tömördecs tárgy, mely ötörténetet, modern életet, ethno-

gráfiát, műipart, művészetet tüntetett föl, úgy össze volt szőfolva, hogy az ember belekábult nézésébe. Egy egész emeleti osztály kellett volna eunyi műkinos kiállításához s mi ott láttuk az ausztráliai dának fahéj tunikáját az oláh fata karrinczaja mellett, a selyem asztalterítőt, mely mellett a jó táblabírok ültek hajdanában, a sevres-i porcellán-czikkek mellett.

Könnyű volt Kolumbusnak fölfedezni Amerikát, nem volt az aradi kiállítás, hol a lelkiismeretes szerkesztők katalógus daczára is, nagyon bajos volt az eligazodás, s Atzl Péter díszszekrényét ép oly könnyen fölszereltük a pseudo Munkácsy-láddával, mint a bosnyák bocsokort, az indiai szandállal. Hát még a sok tulajdonost ki tudná előszámlálni. Volt a lyceumból is egy kevés, a Kölcsey-Egyesülettől az az egynehány szép darab, melylyl Boros Béni képviselő ur lepte meg; volt Eekhardt urnak, Sárossy urnak többé-kevésbé gazdag gyűjteménye; ott volt a Török-féle gyűjtemény stb., melyeket mind előszámlál, a katalógus. Gyűjteményünk tehát van, de nagyon el van aprózva, pedig már Kölcsey említi Paranaissiben: „Minden ami végtelenül részre arad, saját műkincseiben enyészik el”. Aradváros és Aradmegye intelligens lakossága teljesen képes fölfogni a műkinoszer értéket, de nincs egy középpont, hol ez értek, koncentrálnók; a gyűjtők száma igen nagy, egyes szép példányok nagy számmal találhatók, de elrejtve, eldugva; a műkincstök gyönyörködnek, bennük, de a nősérek és kincsek együtt, hogy értéküknek megfelelően elhelyeztetek. Ezen segíteni kell, és

olyanokat is, melyek neki tényleg már megadták. Ez állítás bizonyítására az emlékirathoz nyolc okmány van mellékelve, melyek mind igen érdekesek s új világításba helyezik a szerb királyi ulvar viszonyait 1866 óta. Az okmányok egyike egy titkos szerződés, mely Milán és Natália közt a bolgár háború után kötött s mely a szülők jogait oly szellemenben írja körül, mint most Natália óhajta. Egy másik okmány Garasannin akkori miniszterelnök 1867. május 20-án Milánhoz intézett emlékirata, melyben égre-földre kéri a királyt, ne indítsa meg a válopert s melyből kitűnik, hogy a Garasannin-kormány akkor azért bukott meg, mert ellenzete a válopört. — Garasannin után Risztics alakított új miniszteriumot; Risztics emlékiratát Natália most szintén közzéteszi és éppen ettől várja a legnagyobb hatást; azt mondja róla, hogy „a nimbusz, melylyel eddig Risztics ur környezni tudta magát, az a közlemény nagyon csorbítani fogja.“ Az iratból az tűnik ki, hogy Risztics akkor is helyeselte Milán eljárását s irányában bizonyos kötelezettségeket vállalt, miert is Natália azóta mindig rossz viszonyban volt Riszticssal, Natália közzéteszi Milánnak öt sajtókezelt levélét. Közülük kettő nagyon érdekes s azt mutatja, mennyire elcsüggedt Milán a szlávok vereség után; akkor formálisan felajánlotta nevének a regensséget s maga „örökre“ távoznit akart Szerbiából. A belgrádi indoklásban már kétszen állt a különvont, hogy Milán kiüldöztetése csak Garasannin hűsített meg szándéka kivétel. Ez Natália emlékiratának lényeges tartalma. Risztics és a kormány most azon fáradoznak, hogy rávegyék a szkupstint, hogy el se fogadják az emlékiratot, melynek felolvasása mindenesetre zajos jelenetet idézne elő.

Az ó-cesh pártbontása. Az ó-cesh párt feloszlása mind valószínűbbé válik. Az ó-cesh klubnak kilenc tagja, az ifjú-ceshek terrorizmusától való félelmében, a pártelnökségtől azt követelték, hogy engedje meg nekik, hogy a tartománygyűlésben e kiegyezési pontozatok ellen szavazhassanak; miután a pártelnökség természetesen kénytelen volt ezt a kérésüket megtagadni, az a kilenc képviselő bejelentette a pártklubból való kilépését. Rieger ennek következtében utoljára kijelentette barátai előtt, hogy tartománya ügyi és birodalmi tanácsai madárát a fejét fogja tenni és végképen vissza fog vonulni a politikai életből. Azonban németpolitikai körökben azt hiszik, hogy Rieger, aki már egy izlen hangoztatta ezt a fenyegetést, anélkül, hogy megvalósította volna, a mostani fenyegetéssel még egy utolsó nyomást akar gyakorolni a kormányra a végül, hogy ez a csehnek engedelményeket tegyen a cseh hivatalos nyelv használatát illetően.

Legujabb posta.

— **Orth Janos.** A „Knöhr és Burchard utódai“ czig közzéteszi a Robertson hajó Brandt nevű svéd kapitányának levelét. A kapitány, amint már jelentve volt, a Cap Hornnál három bakkát látott a part felől; nagy vihar volt s e bakkák valószínűleg hajótörést szenvedtek. Ez azonban június 25-én délután 3 órakor történt és így az a fellejtés, hogy az egyik Orth Janos hajója lehetett, elesik, mert Orth csak Julius közepén hagyta el Ensenadát. A „Hamb. Corr.“ konstatálva ezt, utal arra, hogy az év második felében majdnem minden hajó rendkívül hosszú utat tett a Cap Hornnál.

el így a legmélyebb csendben és lady Helén kezdte magát annyira összeszedni, hogy végre gyertyát gyújthatott. Ezután az ablakhoz ment és kitérintett a holdvilágítás felé, azonban ő sem fedezhetett föl semmi szokatlant, a terasz, a kert s az erdő, minden nyugodt volt az ezüstugarak alatt.

— Tehát csalódtam volna? — mormolá. — Ugy lesz, bizonyára csak álmodtam.

De azért sokkal jobban fel volt igazgatva, hogysem lehetett volna. De szobájából sem mert kimozdulni, komornáját hivandó, pedig ez, úgy látszik, nem hallotta a csempetüszót, miután nem jelent meg a hívásra.

— Megkísértek olvasni vagy egy fél óráig, — gondolt egy karosszéket vonva az ültözőasztal közelébe, hol a karosszékgyertyatartó állt; de alig hogy elhelyezkedett, egy nagyot sikolytott, s a könyv is kihullott a kezéből. Határtalan remélésének azonban nagyon is komoly oka volt; ugyanis egy tekintet maga körül, arról győzte meg, hogy miáltal ő mélyen aludt, szobájában tolvajok jártak.

— Minden, de minden erről tanuskodott; a nyitott fiókok, üres ékszerládo és a szobában uralgó nagy rendetlenség.

— Kiraboltak! — sikoltá kétségbeesetten, — elvittek gyémántjaimat, gyöngyeimet, a fülfüggőket és gyűrűket, még csipkémot is, mindent, mindent, amit nászajándékul kaptam.

Fájdalom, lady Helén igazat mondott. Összes drágaságai, melyeket néhány órával ezelőtt Judithnak mutatott, mind eltűntek.

A rémület néhány percre egészen megbénította; néhány perc múltán csak vette észre a nyitott ablakot, melyen át a tolvaj valószínűleg bejött és ismét ellilant. Hirtelen gyertyát ragadott és Judith ajtajához rolint.

— **Habsburg vára.** Burkart lelkes Aargau nagy tanácsában a következőket indítványozza: „Aargau kanton Habsburg várát Ausztria császárnának ajándékozta, de oly feltétel alatt, hogy az csak muzeumnak vagy családi kastélynak használható, vagy pedig mint rom fenntartandó és soha másnak birtokába át nem mehet, mert akkor visszazzáll a jog Aargau kantonnra. Ennek az ajándéknak egy második feltétele, hogy az osztrák képviselők és az urakháza Ausztria oszárjának lehetővé tegye a Rajna-korrekció és Rajna-átvitágás kérdése megoldását s a munkálatok egy év múlva megkezdődjenek és folytatassanak.“ Az indítvány még nem került tárgyalásra.

Táviratok.

— **A képviselőház ülése.** —
(Távirati tudósítás.)

Budapest, november 21. (Saját tud. táv.)
Elnök: Péchy Tamás.
Jegyzők: Madarász József, Rosner Ervin.

A kormány részéről jelen vannak: Szapáry Gyula gróf, miniszterelnök, Csáky Albin gr., Szilágyi Dezso. (Midőn az elnök az ülést megnyitja, az ellenzék zajosan megéljenzi s felkiáltások hangzanak: „Megint bántották s igazságtalanul!“ „Eljön az elnök!“)

Napirend előtt az elnök kénytelen Hock tegnapi beszédére megjegyzéseket tenni. Tegnap nem hallotta meg azt a támadást, melyet Hock a püspöki kar ellen intézett. E házban sem egyeseket, sem testületeket nem szokás támadni, sem a főrendiház tagjait. Nem akar ő dicsőítést mondani a püspöki karról, (Zajos derűtség s felkiáltások az ellenzéken: „Nem is lehet!“), de azt hiszi, hogy arról igen itél nem lehet. Eszénfogyra kénytelen Hock eljárását rosszaszálni.

Hock János tisztelettel meghajlik az elnöki figyelmeztetés előtt, de ő nem gyanusítja a püspöki kart, nem is gyanúsít senkit, de alapított a miniszter kijelentésére állítást, amikor a főpapságot úgy állította oda beszédjében, mint akik nem jártak el korrektül. (Ugy van! ugy van! baloldal.)

Elnök azt hiszi, miután Hock felszólalásával az eset más színben tűnik fel, az incidens elintézettnek tekinthető.

Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásiügyi miniszter Hock ismételt felszólalása következtében kénytelen beszéde megfelelő részének idézésével bizonyítani, hogy ő a püspöki kart kétségűséggel nem vádolta.

Gajáry Ödön azt hiszi, hogy pap is vehet magának elgételt, még pedig sajtóper utján. (Óriási zaj. Kiáltások: „Hát már így lehet velünk beszélni? Gyávaság! Csunyáság!“)

Elnök azt hiszi, hogy Gajárynak joga volt a sajtó magatartását védeni (Nagy zaj.) következik a napirend az 1891. évi állami költségvetés tárgyalásának folytatása.

Komlóssy Ferencz ultramontán szel-

— Nyissa ki, nyissa ki, — kiáltá zokogva, — vagy meghalok félelmemben.

Judith a kimerültség folytán éppen utjából elsunnnyadt, midőn egy kétségbeesett dörömbölés az ajtón ismét fölébreszté.

— Nyissa ki, oh, kérem nyissa ki, — ismétlé lady Helén.

Judith most már kezdte fölismerni, hogy lady Helén hangja az, mely oly szívrehatóan kér tőle beocsátást. Judith rossz sejtelméktől ízve, azonnal futott is, és rögtön beereszté a minden izében rezekő fiatal özvegyet.

— Oh, segítsen nekem, — könyörgött lady Helén, megragadva új barátja kezét, — mialatt mi mind aludtunk, egy tolvaj, lehet hogy több is, járt szobámban, mert minden fiók nyitva és ékszerem eltűntek.

— Eltűntek? — visszahangoztató Judith elrémülve. — Mily borzasztó. Jöjjön, egy percet se vesztéssünk. Költjük fel a férfi családokat.

— Pszt, figyeljen csak, — sutógá lady Helén, — valaki jön le a lépcsőn. Já, fussunk!

— Ki van ott? — kiáltá egy hang, melyet a halálra ijedt két nő mindjárt Grahamnak ismert föl. Lady Helén zokogni kezdett, míg Judith néhány lépést tett előre, hogy az éjjeli eseményeket elmondja. Graham Finchley nagy figyelemmel hallgatta a kellemetlen üjságot.

— S ön azt állítja, hogy a tolvaj lady Helén ablakán át jött a szobába? — kérde nyugtalanul.

— Ugy kellett lenni, miután az ablak nyitva van, — felelé Judith, mialatt a fiatal özvegy tovább sirt és sohajtozott.

— Lee, kövessen meg kell akadályoznunk, hogy a tolvajok megszökjenek, — szolt Graham az öreg kulcsárnak.

(Folytatása következik.)

lemű beszédben határozati javaslatot terjeszt be, mely szerint a kormány utasítatik, hogy a rendeletet a katolikus egyház hitelveivel megegyeztethetően módosítsa.

Csáky Albin gróf miniszter reflektál Komlóssy azon állítására, hogy Simortól hozzá intézett levélben nyilván ki van fejezve, hogy e rendelet dogmába ütközik. A miniszter felolvassa a Komlóssy által fölemlített levelet s kimutatja, hogy abban dogmáról szó sincs. Foglalkozik Györfy tegnapi beszédjével, aki a természetjogra hivatkozott, de hát a praktikus élet, a statumok, a törvényhozás nem mind egy-egy korlátozása a természetjognak? Az anyakönyvek vezetője állami hivatalnok, s amikor ő büntet, akkor nem a papot, de az állami hivatalnokokat sújtja.

A kormány főcélja az ügyet békésen megoldani s ezt célozza a polgári anyakönyvek vezetéseinek behozatala, amiről Hock tegnap azt mondta, hogy az nem volna egyéb mint görögüzfény mellett, marseilles harsogtatásával rendezett fénnyel visszavonul. A bibliából is idézett példát a képviselő, csak hogy ez a példa sénti. Mert míg az a bibliához éjjel, heves emberrel, nagy trombitaszóval vonult előre, ő világs nappal, az egész kormányt támogatásával nyitlan lépett fel. (Zajos helyeslés több helyen.) Ezt kívántam megmondani.

Grünwald Béla azt hiszi, hogy itt nem ez a jelentéktelen kérdés, az elkeresztelés kérdése van szőnyegen, de igen is az állam és a egyház közötti viszony minden ága-bogának, problémáinak rendezése tör napról-napra elő. Foglalkozik Csákyknak első nap tartott beszédjével, mely olyan nagy hatással volt a kedélyekre E nyilatkozat nem tartalma által hatott, de hatott az által, hogy azt egy férfi mondta. „Férfi“ a szó legzorosabb értelmében vagy helyesebben mondván, a kinek nem eive a miniszteri társához való görösös ragaszkodás. (Ugy van! bal felől.) Foglalkozik a Szivák által betervezett határozati javaslattal, s annak azon szakaszához, mely az 1888 t.-cz. 12. §-ának változatlan fenntartását inditványozz, feltétlenül csatlakozik. Nincs kifogása szólnak, hogy a polgári anyakönyvvezetés behozassék s hogy mégis hozzá nem járul az egész határozati javaslatához, mert annak második szakasza azt mondja, hogy a miniszternek a rendelet kibocsátásáért helyeslését fejezze ki a képviselőház. Ebbe ő bele nem mehet, mert itt fölmerült az észszerűség kérdése is. A kormány e törvény végrehajtásánál nem jart el az állam méltóságához képest, mert paktált a fópapokkal, paktált rabbinusokkal, lelkesekkel, mindenkiel s nem arra törekedett, hogy a törvénynek érvényt szerezzen.

A miniszter eljárását ma még nem helyeselheti, mert hisz ez a rendelet, a melyet kibocsátott, fenn nem tartható, mert erről lelkeben meg van győződve maga a miniszter is. Feltűnő dolog, hogy polgári anyakönyvekről beszélnek és nem polgári házasságról is? Csak Horváth Boldizsár ment e kérdésben előbe, mert ő felemlítette a polgári házasság kérdését. Fölöslegesnek tartja, hogy fejtegesse a polgári házasság fontosságát, jelentőségét. E házasságról abból a szempontból beszél, mint amely a nemzeti szabadelvű politika első tényezője. Minden, ami külön nyelvű, faj, vallású elemek összeolvadását előmozdítja, az minden jó. (Zajos helyeslés baloldal.) Foglalkozik ezután a zsidókérdéssel. Ma olyan a hangulat, olyan a feszültség a zsidó és nem zsidó felek között, amínő évtizedekkel ezelőtt nem volt soha. Vádolni kezdtek a zsidóságot azzal, hogy nem áll szolidaritásban a nemzettel, de vajjon kívánható-e az elnyomottól, hogy minket szerezzen. A zsidókat a magyar társadalom csak a küszöbüg engedte és nem tovább. (Igaz! Ugy van!) Az az általakulás, amelyen a zsidóság néhány évtized óta áment, valóban óriásinak mondható. A gazdasági, a szellemi tér minden ágában foglalkozik s ezért el kell ismerni, hogy az nemzet testének egyik kiegszítő része. Ő a ház hangulatából azt veszi ki, hogy lehetetlen volt az a politika, mely az állam minden frakciójával kaczerkódott. Megjön már az az idő, mikor nemzet, kormány és magyar politika egyező fogalmak lesznek. Elfogadja a költségvetést és hozzájárul Irányi határozati javaslatahoz.

Beszéd után az elnök az ülést 5 percze fölfüggeszti.

Ezután Holló Lajos szolt.

Holló Lajos beszédje után Grünwald Béla kívánta a polgári házasság behozatalát és teljes vallásabadságot, kifejtve hogy az 1888-iki törvény liberális akart ugyan lenni a zsidósággal szemben, megadva nekik polgári jogokat, de csak a küszöbüg engedte őket.

Beszéd után az elnök az ülést 5 percze fölfüggeszti.

Ezután Holló Lajos szolt.

Holló Lajos beszédje után Grünwald Béla kívánta a polgári házasság behozatalát és teljes vallásabadságot, kifejtve hogy az 1888-iki törvény liberális akart ugyan lenni a zsidósággal szemben, megadva nekik polgári jogokat, de csak a küszöbüg engedte őket.

Beszéd után az elnök az ülést 5 percze fölfüggeszti.

Ezután Holló Lajos szolt.

Holló Lajos beszédje után Grünwald Béla kívánta a polgári házasság behozatalát és teljes vallásabadságot, kifejtve hogy az 1888-iki törvény liberális akart ugyan lenni a zsidósággal szemben, megadva nekik polgári jogokat, de csak a küszöbüg engedte őket.

— **Az Egyetértés tudósítója fölmentve.** — Budapest, nov. 21. (Saját tud. táv.) Az ismeretes székegyházi ügyében ma itált a törvényesít, fölmentve Györfy hírlapíró, az Egyetértés munkatársát.

— **Schlauch püspök az elkeresztelésekről.** — Budapest, nov. 21. (Saját tud. táv.) A főrendiház legközelebbi ülésében az elkeresztelés kérdéseben Schlauch Lőrinc válaszolni fog Csáky miniszternek, a képviselőháznak a püspöki kar s a papság ellen tett nyilatkozatára.

— **Zsivkovic halála.** — Zsivkovic, november 21. (Saját tud. táv.) Zsivkovic Teofan királyvárosi görk. püspök ma meghalt.

— **Koch dr.** — Berlin, nov. 21. (Saj. tud. táv.) A városi képviselő-testület tegnapi gyűlésében egyhanglag elfogadta azt az indítványt, hogy Koch tanár Berlin város díszpolgárává választassék és elhatározta, hogy az állami klinika elkészültéig rendelkezésére bocsátja Kochnak a szűkséges eszközöket, hogy az új gyógyászati áldásában minél többben részesülhessenek.

— **Az óriási bukás.** — London, nov. 21. (Saját tud. táv.) A „Daily News“ szerint a Cityben az a hír koring, hogy a Baring-czig föntartása végett J. Baring egy millió font sterlinggel újra belép az üzletbe és a Hambro and Sons céggel egyesül a céggel.

— **New-York, nov. 21.** (Saj. tud. táv.) A „Philadelphia“ bank- és alkuszház bezúntatta füzetét; passzívát 3 millió dollárra becsülék. Hír szerint a czig bukását a Baring-ház bukása okozta. A czig korábban Oroszország pénzügyi ágense volt az Egyesült-Államokban. — A „Mail and Express“ jelentése szerint Washingtonban híre jár, hogy Windom pénzügyminiszter hivatalos jelentésében azt fogja ajánlani, hogy az Egyesült-Államok kötvény-adóssága 2 vagy 2 és fél százalékkal konszolidáltassék.

— **Letépett német lobogó.** — Nizza, nov. 21. (Saj. tud. táv.) A cirikusz tegnapi előadásán egy ember, kinek Ricciotti Garibaldi kellett volna ábrázolnia, letépte a német lobogót. A német konzul azonban a cirikuszba ment, kiadatta a letépett lobogót, aztán panaszt tett a prefektusnál. A vizsgálat megindították. Az „Il Pensiero“ című szeparatista lap ez alkalomból hevesen megtámadta az eset előidézést. E miatt a lap szerkesztője és egy olasz lap levelezője közt verekedés támadt.

Naptár.
November 22. Szombat. Róm. kath. naptár: Czeozlia. — Protestáns naptár: Czeozella. — Görög keleti naptár (nov. 11.): Oroszt. — A nap két 7 óra 18 percos, nyitkés 4 óra 18 percos.
Kölcsej-Könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3-4-ig és pénteken 11-12-ig. Helyiség: polgári iskola, földszint.

Időjárás.
Légnymás: reggel 7 órák 764.7 mm. délután 2 órák 763.8 mm. Hőmérséklet: reggel 7 órák C° + 1.6, délután 2 órák C° + 3.7. Szél irányja és ereje: reggel 7 órák K. 1. délután 2 órák K. 5. — Felhős: reggel borult, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 5 mm. hó.

HIREK.

Körlevél az orvosokhoz.

Aradváros főorvosa a tüdővész gyógyítása tárgyában a következő körlevelet intézte a városban élő gyakorló orvosokhoz:

Tekintetes kartárs ur!
Ama mindnyájunkat foglalkoztató nagy vívmánya a tudomány, melylyel a dicső német tudós, Koch Robert a gümőkór sikeres kezelésére nézve a nyilvánosság terére lépett, kötelességünkk teszi eleve, áttekintést szerezni a gümőkórban, gümőkóros mirigy-, bór- vagy onobantambomban sinylók számára, hogy ekként, midőn ama valódi panacea közkincsünk leand s alkalmazása általánosítandó lesz, már készen lelje a talajt, melyet a gyomtól mentesíteni kell: más szóval a betegek számát, lételét, a betegség stadiumát ismerve, a megmentés nemcs feladatát a közjólét érdekében haladéktalanul foganatosíthassuk.

Ezen czél lebeg szemem előtt, midőn hivatalos állásomból kifolyólag, a gümőkóros betegek létszámának megállapítására törekedem.

A kivánatos eredményt egyedül azon a módon vélem elérhetőnek, ha a szakférnek a gyakorlatukban előjövő s a tudomány világánál felderített kóreseteket az orvosi hivatal tudomására hozni kegyeskednek.

Kartársi és hazafiúi bizalommal kérem ennélfogva, sziveskedjék a gyakorlatában az időszerűt és a jövőben felmerülő gümőkóros betegokről — névleges s a betegség stadiumát s a beteg lakását felőléli jegyzéket vezetni s azt időszakonként a tisztí orvosi hivatalnak, a többi ragályos betegségekre nézve gyakorolt módon beszolgáltatni.

A tisztí orvosi hivatal teendője lesz az összes kóreseteket regisztrálni, számilag statisztizálni, kimutatókat szerkeszteni s azokról, valamint annak idején a gyógyeredményről is a nyilvánosság terén beszámolni.

Arad, 1890. november 10.

Pozgay Lajos dr., városi főorvos.

— **Bethlen gróf miniszter Aradon.** Bethlen András gróf földmívelési miniszter tegnapi este a legszigorubb inkognitóban Aradra érkezett az arad-csanádi vasut

gyorsvonatával. Az állomáson Fábrián László főispán és Salacz Gyula polgármester várták rá. A miniszter az erdő megvizsgálására és vadászat végett jött és semmiféle fogadtatás nála nem lesz.

— **Dessewffy Sándor csanádi püspök** esztörtökön körutat tett székhelyén, Temesvárról. Meglátogatta a belvárosi plébániát, hol a magas vendéget Brand József plébános fogadta és kalauzolta a templomban, melyet a püspök minden részben megnezett. Innen eltávozza, a gimnáziumot látogatta meg, hol Telecs Károly polgármester és az intézet direktora Pfeiffer Antal fogadták őt. A püspök megtekintette az egyes helyiségeket, kérdést intézett a tanulókhöz és azok feleleteivel igen meg volt elégedve. Távozáván innen, megtekintette Mühle kertész gyönyörű virágállását, majd az irtalmasok zárdáját kereste fel, hol a prior ünnepélyesen fogadta őt, a püspök itt megtekintette a kórházat és aztán vizsziatert palotájába.

— **Vizigói tárgyalás.** Scholcz Gyula polgártársunk már régen perben áll Halmay Andorral, aki ellen panaszt emelt, hogy Halmay zimándi szántóföldjéről a vizeket nemcsak önhatalmulag bevezette abba az érbe, mely Scholcz aradi kertjén keresztül megy, hanem ezt az erőt önhatalmulag ki is mélyítette s ezáltal állítólag tetemes kárt okozott Scholcznak. A pör megjár már minden fórumot, míg végre a kuria kimondotta, hogy ebben az ügyben nem a bíróság van hivatra eljárni, hanem a kapitányság mint vizigoi hatóság. Ennélfogva Scholcz Gyula a kapitányságnál is megtette panaszatát s a panaszt folytán a kapitányság szakértők és az érdekeltek közbenjöttével megtartotta a helyszini szemlést s most már a vizigoi törvény 42. §-a értelmében fognak eljárni az ügyben.

— **A piros papirus.** Mint már említettük, az olyan házak ajtajára, hol ragályos betegség uralkodik, vörös papirus fognak felragasztani e felirattal: „Ezen lakásban ragályos beteg van.“ A nyomtatványokat már elkészítette a rendőrség és a gyakorló orvosok kötelesek a ragályos betegségben sinylőket bejelenteni. A piros czedulát nemcsak tűrni köteles az illető ház- vagy lakástulajdonos, de gondozni is, mert ellenkező esetben büntetés alá esik.

— **Időjárás.** A derültnek ígérkezett hívős időjárás tegnapelőtt éjjel ismét esőre változott, mely reggelre havazássá alakult, s a felkelő fehérs hólepel tüdőzölte. A tél által előlegzetett hó azonban rövid ideig tartott, s tegnap estére ismét oda jutottunk, ahol voltunk: ködös borogós november: nap, fent a szürke égbolt s lent a — sár, amely nélkül az életet már el se tudjuk képzelni.

— **Befejezett jegyzői vizsgák.** Aradvármegye jegyzővizsgáló bizottsága befejezte a jegyzővizsgákat. A jelentkezett 11 vizsgázó közül 3 ez időszert nem kapta meg a képesítési okmányt. A többi 8 közül kettő, Alexievics Iván és Balta Illés kitüntetéssel tette le a vizsgát, a többi egyszerű képesítést nyert és pedig: Zorád János, Gombkötő Elemér, Papp Gyula, Todoroscs György, Rác Ferencz és Bercsenyi Miklós.

— **Béoltva.** A november elsői veszett-kutyajárat 5 áldozata, kiket a város beoltására végt felkúldott a budapesti Pasteur-intézetbe, tegnap hazaérkeztek a fővárosból.

— **Elmaradt társas-vacsora.** A „Regatta“-egylet szokásos szombat esti társas-vacsorája közbejött akadályok miatt elmarad.

— **A rendezett tanács nem szűnik meg.** Páll Sándor és társai makói lakosok a belügyminiszterhez intézett kérvényükben Makó rendezett tanács városának az 1886. évi XXII. t.-cz. 157. §-a alapján nagyközséggé átalakítását elrendeltemi kérték, a folyamodványban foglalt kérelmet azonban a miniszter teljesíthetőnek nem találta, mert folyamodók az idétett törvény-cikk 157. §-a értelmében általuk bebizonyítandó azon körülmény fennfőrgását, hogy az általakulást a városi lakosok és birtokosok azon része kívánja, mely a város összes egyenes államadóinak felénél nagyobb részt fizeti, és hogy azon kötelezettségeket, melyek a város eddigi állásában rájuk járultak, olcsóságot anyagi vagy szellemi erők hiányában teljesíteni nem képesek, hitelt érdemlő bizonyítékkal igazolni nem tudták.

— **Gözmozdonyu vasut.** Nádasdy Ferencz gróf, soborsini nagybirtokos, folyamodott, hogy engedtségg meg neki a Soborsin és Trojás között építet lövasutját gözmozdony-járatra alakítani át. A közlekedési miniszter a vasut bejárásának határidejét folyó évi november 27-re tűzte ki.

— **Hordárok kvalifikációja.** A hordárok és futárok ellen anyyi volt a panas, hogy Schlesinger intézet-tulajdonos elhatározta, hogy mindet elbocsátja és csak olyan embereket fogad fel bízományosokul, akik amellet, hogy a rendőrségtől jó erkölcsi bizonyítványt kapnak, még négy osztályt is végeztek. E magas kvalifikáció dacára máris számosan jelentkezték. E szerint az aradi hordárság fogja képezni a világ hordárainak intelligenciáját s ezek nemcsak visszk a szerelmes levelet, hanem gyöngébbeknek meg is írják, mint a Donya Hvánita Evangelistája. Ezentul a rossz vicselek tehát még hordárt sem fognak fogadni a vicselekhez, hogy az nevessen, mert nagy lézen az intelligencia.

A mácsal falkavadásztársaság mai...
Az aradi ügyvédi kamara részéről...
Adomány. Barth Lajos 2 frtot...
Sikkasztó irnok. Fecser Lajos...
Utóállítást tartottak tegnap az...
Megsebesült kalauz. Szklénár...
Hol született. Ha majd annak idején...
Meghívó. A „Filharmónia” egyestület...
Betörés a Marosparton. Grünberget...
Kinek van szerencséje. Asszony (a...
Bizalmatlansági szavazat. A karánsebesi...
Mészhegyes. Mióta az aradi és csanádi...
Párisi nihilista merénylet. Megirtuk...
Költő és matematikus. Tennyson...
Szinház. „Az apósk.”
Rothschild baja. Rothschild Nathan...

menekült, ahol Seliverstovon állott boszszut...
Rövid hírek. Zágrábban a királyi...
A tudóvesz gyogyítása. Ehreulich Jenő...
Szinház. „Az apósk.”
Közgazdaság. Vegyes közlemények.

csudadoktor híreben áll. A lelkes apróra...
Rövid hírek. Zágrábban a királyi...
A tudóvesz gyogyítása. Ehreulich Jenő...
Szinház. „Az apósk.”
Közgazdaság. Vegyes közlemények.

vigjátékok adták először, zajos siker...
Iffabb Bogyai Farkas csak tegnap...
A tudóvesz gyogyítása. Ehreulich Jenő...
Szinház. „Az apósk.”
Közgazdaság. Vegyes közlemények.

tízta búzából 17 frt 60 kr, árpkása 15 frt 50 kr...
Aradi gabonapiacz. November 21.
Budapesti gabonatörszde. November 21.
Szeszület. November 21.
Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és érték-törszden.
Aradvárosi színház. Szombaton, 1890. november 22-én:
A királyfogás.
Közgazdaság. Vegyes közlemények.

100 forint

óvadékkal bíró kereskedőség bármily szakmából, (22 éves) ajánlja magát azonnali belépésre mint üzletvezető segéd valamely kisebb, vagy fiók-üzletbe; esetleg elfogad bármily irodai vagy hivatali állomást is. Közvetítők díjaztatnak. Szíves megkeresések „G. K. 100” címre a kiadó-hivatalba kéretnek.

765-1-*

Aradvármegye alispánjától.

21586 | 1890. sz.

763-3-3

Arlejtesési hirdetmény.

Aradvármegye cselédsége részére 1891. évben szükségelt ruházati illeték, továbbá Aradvármegye részére 1891., 1892. és 1893. év folyama alatt szükségelt írő és világítási szerek, ugy nyomtatványok szállításának biztosítása iránt **1890. évi november hó 28-ik napján d. e. 9 órakor Aradvármegye alispáni irodájában** zárt ajánlatok utján árlejtesési tárgyalás fog tartatni.

Mely ekkénti versenytárgyalásra vállalkozni szándékozők azzal hivatnak meg, hogy 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlatukat, egyenkint 100 frt bánompénzzel ellátva **folyó évi november hó 28-ik napjának délelőtt 9 óráig** Aradvármegye alispánjához nyújták be.

A zárt ajánlatban az ajánlott árak szám és betűvel kiirandók, valamint megemlítendő, hogy vállalkozó az árlejtesési feltételeket ismeri s ezeknek magát aláveti, a beadott ajánlat borítékán pedig megjelölendő, hogy az mely vállalatra szól.

Az árlejtesési feltételek és mintázatok, a megyei főszámvevői irodában tekinthetők meg.

Arad, 1890. évi november hó 15-én.

Szathmáry Gyula s. k.,
alispán.

19418 | 1890.

1-3

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földművelésügyi miniszterium 66882 | III. §. 90. sz. a kelt rendelete nyomán ezenel közhírré teték, hogy a württembergi belügyminiszterium által f. évi október 27-én 7032. sz. alatt kiadott hirdetmény értelmében az élő sertések Ausztria-Magyarország bármely vidékéről azonnali levágás czéljából Stuttgart és Ulm városokba Friedrichshafenen át az alábbi feltételek alatt bevihetők.

1. A szállítvány származási és egészségi igazolványokkal látandók el.
2. Az állatok Friedrichshafenben a kirakáskor hatósági állatorvos által megvizsgálatnak s a beteg, gyanús vagy ilyenekkel érintkezett sertések visszautasítatnak.

3. Az állatok Friedrichshafenből zárt vasuti kocsiiban kirakás és a forgalom által nem igényelt késedelem avagy más állatokkal való érintkezés nélkül közvetlenül a rendeltetési helyre szállítatnak, s ott azonnali a vágóhídra vitetnek, hol rendőri felügyelet alatt mielőbb levágatnak.
4. A szállítványnak Friedrichshafenbe való megérkezését a kir. kikötő igazgatóságának legalább 24 órával előbb be kell jelenteni.

Aradon, 1890. november hó 15-én.

A városi tanács.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke ezenel közhírré teszi, hogy a városi szin és bérház északi oldalán a II. emeleten levő 2. számú, 3 utcai szoba, 1 előszoba, konyha, kamara és pinczéből álló lakás, továbbá a déli oldalon, a kaputól jobbra fekvő, 4-ik számú bolthelyiség minden óráan kiadó.

Bérleni szándékozők felhivatnak hogy ajánlatukat a gazd. szék elnöke Parecz István tanácsnok úrnál tegyék meg.

Arad sz. kir. város gazdasági széke nek 1890. évi november hó 10-én tartott üléséből.

Kiadta:

Kádas Kálmán,

aljegyző.

M. kir. államvasutak igazgatóság.

86409 szám,

Hirdetmény.

Halmaj állomásnak a podgyász-gyors és kocsi-rakományi teheráru forgalomra való megnyitása.

A magy. kir. államvasutak budapest-kassai vonalán Szikszó és Forró-Encs állomások között fekvő, eddig csak személyek fel és leszállására berendezett Halmaj megállóhely f. é. november hó 5-én mint hasonnevé állomás az alatt felsorolt korlátozások mellett a podgyász-, gyors- és kocsi-rakományi teheráru forgalomra is megnyitott.

1. Ezen állomáson a kocsi-rakományi teheráruk raktározása nincsen megengedve s azoknak be vagy kirakása és pedig a fuvarszekerekről közvetlenül a vasuti kocsiokba, vagy viszont — a kocsiok rendelkezésre bocsátásától számítva díjzabászerű rakodási idő alatt — e teljesítmenyért minden megtérítse

Kilométer	H o n n a n vagy h o v á	Gyorsárúk		T e h e r á r u k							külön díjzabások	1-ső kivételés díj- szabás		
		közönséges	mérsékelt	Mérsékelt kocsi-rakom- mányi osztá- lyok	I. oszt. (rendes osztály)	II. oszt.	Terjedelmes árúk	A	B	C				
Részdíjtétel 100 kilogrammonként osztr. ért. ezüst krajczárokbán														
H a l m a j r a v a g y o n n a n														
14	Forró-Encs (átmenet)	18'0	13'5	10'3	7'3	17'6	5'1	3'8	3'0	5'1	4'7	3'0	2'9	
7	Szikszó (átmenet)	9'0	6'7	5'1	3'7	8'8	2'6	1'9	1'6	2'6	2'3	1'6	1'5	

905 | 1890. gazd. sz.

2-3

Arlejtesési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező Hassinger utcái üres telekre tervezett leányiskola építésével kapcsolatos munkálatok elvállalása iránt folyó év december hó 2-án d. e. 10 órakor árlejtesést tart.

Kikialtási ár:

- I. A kőműves és azzal kapcsolatos mellék munkákra 15995 frt 86 kr.
- II. Cserepező munkákra 751 frt 20 kr.
- III. Ács munkákra 2529 frt 69 kr.
- IV. Bádógos munkákra 496 frt 24 kr.
- V. A köfaragó munkákra 785 frt 70 kr.
- VI. Az asztalos munkákra 3022 frt 93 kr.
- VII. A lakatosmunkákra 4526 frt 09 kr.
- VIII. Az üveges munkákra 367 frt 19 kr.
- IX. A mázólo munkákra 402 frt 75 kr.
- X. A szobafestő munkákra 138 frt 89 kr.
- XI. Az épülethez szükséges kályhákra 855 frt, az összes munkákra 29466 frt 04 kr.

Az árlejtesés minden munkanemre nézve külön külön s azután az összes munkákra együttvéve fog megtartatni.

Bánompénzzel letendő a kikialtási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtesésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártn a szóbeli árlejtesés megkezdése előtt nyújthatók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénzzel mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtesési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtesési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtesést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke nek 1890. évi november hó 17-én tartott üléséből.

Kiadta:

Kádas Kálmán,

aljegyző.

12866. k. h.

766-1-3

Hirdetmény.

A városunkban járványszerűleg fellépett vörheny továbbterjedésének megállítására, s a ragály elhurozolásának megállítására tekintetből a kellő intézkedések megtétele lévén szükséges, tekintettel arra, hogy a járvány elhurozolásának egyik napiranden levő közvetítőjeként szerepel, az általában divó beteglátozgatás és a látogatás általában: a vár tisztói orvos javaslata alapján az ily betegek látogatásától a közönség saját jól felfogott érdekében, eltiltatik.

Hogy pedig arról kiki kellő tájékozottsággal bírjon, hogy hol vannak ragályos betegek, intézkedtem, hogy az ily lakások összes bejáratai vörös papíron „ragályos betegség” látassanak el, melyek az illető kezelő orvos jelentése alapján a városi tisztói orvosi hivatal fog kifüggeszteni s melyeket az illető háztulajdonos a betegség tartama alatt nemcsak megtérteni, de megőrizni is köteles.

A ki ezen közegezési intézkedés ellen vét, az 1876. XIV. t.-cz. 7. §-a alapján szigorú pénzübüntetéssel lesz súmrasztatva.

Arad sz. kir. város kapitányi hivatala mint 1-ső foku egészségügyi hatóság 1890. évi november 9. 19.

Sarlot Domokos,
főkaptány.

Nyomatott az „Aradi nyomdátársaság” nyomdájában.

való igény kizárásával a fel által teljesítendő. Ezen rakodási idő túllépése esetén az általános díjzabási határozományokban (I. rész) megszabott kocsi késedelmi bírság szedetik be.

Az árúk berakásához szükségelt kocsi 24 órával előbb írásbelileg rendelendők meg.

2. Előállatok, vagy egyéb oly árúk fel és leadása, melyeknek be vagy kirakásához külön berendezések, avagy segédesszközök igényelhetnek, ezen állomáson nem eszközölhet.

Az ezen állomással való áruforgalomban további díjzabási intézkedésig a díjszámítás következő módon történik:

A) Az ezen állomáson fel, vagy leadásra kerülő szállítmányoknál mindazon viszonylatokban, melyekre nézve a m. kir. államvasutak helyi árudíjzabásának (II. rész) állomási, vagy csomóponti díjzabások állanak fenn az azokban Forró-Encs, illetve Szikszó szomszédállomásokra úzve megállapított díjtételek a szállítási irányához képest a forró-encs-halmaj, illetőleg szikszó-halmaj vonalrészekre eső következő részdíjtételekkel felemelve alkalmaztatnak és pedig:

illetőleg Szikszóra nézve megállapított távolságok a forró-encs-halmaj vonalrészeknek megfelelő 14 illetve szikszó-halmaj vonalrészeknek megfelelő 7 kilométerrel felemeltetnek.

A személyszállítást illetőleg végül felemelitjük, hogy további intézkedésig a szomszédos forgalomban az eddigi menetárak a távolsági forgalomban pedig Szikszó állomás menetdíjaira mérvadóik.

Budapest, 1895. október hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnyomat nem díjaztatik.)

Arlejtesési hirdetmény.

Arad szab. kir város gazdasági széke a Holtmaros mentén elvonuló hűthárleli védőtöltés emelésevel kapcsolatos földmunkálatok elvállalása iránt folyó év november hó 27-én d. e. 10 órakor árlejtesést tart.

Kikialtási ár 11908-72 köbméter földmunka után köböntvényenkint 20 kral 2380 frt 74 kr.

Bánompénzzel letendő a kikialtási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtesésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártn a szóbeli árlejtesés megkezdése előtt nyújthatók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénzzel mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtesési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtesési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke nek 1890. évi november hó 17 tartott üléséből.

Kiadta:

Kádas Kálmán,

aljegyző.

Hirdetmény.

Weisz Dávid magánzálogtulajtonban 1887. évi október 18-án tartott árverésben eladott zálogtár-
gyak után befolyt feles összegből a felek részére még a következő összegek kezelhetnek a városi pénztárban:

Zálog bírca szám	Összeg	Zálog bírca szám	Összeg	Zálog bírca szám	Összeg	Zálog bírca szám	Összeg
4411	58	35475	89	43093	2 38	46249	2 84
6879	2	35512	80	45240	6	46257	5
9835	18	35789	28	45387	92	46283	28
10537	50	35970	42	45551	48	46395	4
10807	67	36000	44	44740	26	46398	89
10855	38	37445	22	44752	3 93	46451	80
11003	74	37612	38	44799	37	46462	97
11062	50	37689	12	44833	18	46464	3 27
11584	14	38416	27	44862	38	46550	48
11628	1 10	38451	92	44864	22	46573	32
11719	18	38462	1 23	44968	40	46596	52
12227	50	38920	30	45036	51	46635	1 08
12249	80	38972	20	45098	72	46754	1
12413	10	38997	3	45102	42	46754	22
12430	38	38966	73	45110	1 07	47000	19
12477	32	41205	95	45151	39	47068	62
12518	6	41405	1 64	45203	84	47074	11
12538	1 33	41325	49	45231	28	47120	51
12590	72	41574	52	45308	38	47124	27
12648	8	41805	28	45358	17	46187	44
12759	23	42008	68	45461	6	47199	18
12836	2 37	42107	32	45485	6	47216	18
12920	55	42125	38	45503	6	47231	22
13058	42	42139	34	45537	70	47248	22
13094	80	42237	18	45564	3	47310	2
13105	18	42305	94	45617	1 22	46403	2 84
13112	40	42310	30	45641	35	47511	32
13194	49	42372	22	45646	34	47581	42
26447	31	42558	72	45768	28	47539	47
29132	38	42596	17	45886	22	47547	36
30767	19	42702	32	46070	98	47607	51
31937	11	42822	37	46090	1 19	47607	51
32596	61	42908	1 17	46117	1 34	47607	51
32617	38	42960	49	46129	1 14	47607	51
35012	12	43033	04	46172	1 32	47607	51
35138	72	43086	1 39	46218	32	47607	51

Miről a felek oly hozzáadásal értesítettnek, miszerint f. évi nov. 28-ig a feles összegek felvétele végett jelentkezzenek, mert ellenkező esetben azok mint olvultak, a vár. ipariskola czéljaira fognak fordítatni.

Arad szab. kir. város kapitányi hivatala 1890. november 10-én.

Sarlot Domokos,
főkaptány.

12772 k. h.

764-1-8

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város tekintetes közgyűlésének folyó évi 19585 | 569. sz. a hozott határozata értelmében a kávéházak, elsősorú vendéglők, (étkezdék) és sörcsarnokokra nézve a záróra f. évi nov. 15-től kezdve hatályon kívül helyeztetven, az annak megállapítása, hogy mely vendéglők és sörcsarnokok tartoznak az első rendűek közé, főkaptányi hivatalom hatásköréhez tartozik, azon rendelkezéssel együtt, hogy azon kávéházakban, vendéglőkben és sörcsarnokokban, melyekre a záróra hatálya megszünt, botrányok vagy éjjeli csendzavarások fordulának elő, az előbb érvényes zárórát 3-tól 6 hónapig terjedőleg kötelezővé tetetem.

Melyekről, midőn a város közönségét, s az illető üzlettulajdonosokat értesítem, a zárórák tekintetében tett rendelkezéseket a követhetőkben közhírré teszem:

I.
A záróra hatálya kinem terjed a Pótl, Zemplényi, Vas, Grünwald, (oors) Pótl, Kmettyó J.-né, Zóbal, Petrovics, Ádám József, Caitronyi J. Hamedli Ferencs, Gömör Gyula, Róza, Mátyás Mihály, Schreiner Antal, Vassics György, Reisz György, Szabó Jakab, Spielmann Adolf, Knapp Károly, Prokuczeo Venczel, Hartmann János, Striffler József, Thiesz Károly, Spádi Károly, Tessits Lukács, Kresz Ferencs és Hez Odón főle borscsarnokok és vendéglők nézve az üzleti záróra éjjel után 1 órában, a zenélés pedig rés fúvóhangszerekkel éjjel előtt 11 — más hangszerekkel éjjel 12 órában állapítatik meg.

Megjegyzendő, hogy a vendégfogadókban levő csap-
székekre, a közönséges ivóhelyiségekre ezen záróra kedvezmény ki nem terjed.

II.
A Novotny Lajos, Schor Albert, Duffner Ferencs, Schreyer Ferencs, özv. Rodler Gyuláné, Schiffler Borbála, Brunnhuber József, Caitronyi J. Hamedli Ferencs, Gömör Gyula, Róza, Mátyás Mihály, Schreiner Antal, Vassics György, Reisz György, Szabó Jakab, Spielmann Adolf, Knapp Károly, Prokuczeo Venczel, Hartmann János, Striffler József, Thiesz Károly, Spádi Károly, Tessits Lukács, Kresz Ferencs és Hez Odón főle borscsarnokok és vendéglők nézve az üzleti záróra éjjel után 1 órában, a zenélés pedig rés fúvóhangszerekkel éjjel előtt 11 — más hangszerekkel éjjel 12 órában állapítatik meg.

Megjegyzendő, hogy a vendégfogadókban levő csap-
székekre, a közönséges ivóhelyiségekre ezen záróra kedvezmény ki nem terjed.

III.
Az itt megnem nevesített többi vendéglők, kormák és ivóhelyiségekre nézve az éjjel előtti 11 órában megállapított zár- és reggeli 4 órai nyitási idő a fentebb idézett 30106. sz. s a reggeli kötelezett italmérésre nézve érvényben álló szabályrendelet 21. §-a rendelkezéséhez képest továbbra is érvényben marad, illetve azokra nézve a záróra eltörlése iránti közgyűlési intézkedés kinem terjed.

Főleértékek s netáni kellemetlenségek kikerülése végett megjegyztetik, hogy mindama üzletekre nézve is, melyekre a záróra hatálya ki nem terjed, a rendőri ellenőrködés érintetlenül érvényben marad s kellő utasítással látam el a rendőri közegeket, miszerint azon üzletekre is, különösen az éjjeli órákban többször ellátogatva, ott a netán megferduló kótas jellemű egységeket s különösen tiltott szerenősejitékokat ellenőrizték, illetve a visszaélések elvet jegyék s nekem minden észlelt rendellenességet vagy csendzavarást rögtön bejelentenek, hogy az oly üzletekre nézve, hol jöttet kihágások előfordulnak, a záróóra nézve szigorító rendszabályokat alkalmazhassanak.

Arad sz. kir város kapitányi hivatala 1890. évi november hó 19-én.

Sarlot Domokos,

főkaptány.

21584 sz. 1890.

Aradmegye alispánjától.

Arverési hirdetmény.

A harkály-ligeti, valamint a gyula-vársánci körs-hidon a vámszedési jog, közmunka és közlekedési m